

Olena ISHUTINA
Sloviansk

ELECTRONIC TESTING AS A MEAN OF MONITORING OF THE LINGUOMETHOLOGICAL COMPETENCE OF THE STUDENTS OF FILOLOGY

The article proves the relevance of monitoring research in education using distance learning technologies, the role, structure and specifics of electronic testing in the course «Methods of teaching Ukrainian language» are examined as part of the monitoring of linguomethodological competence of students of philology. Much attention is paid to the types of test items, which are used at each stage of testing (entry, current, topical, final). The main advantages of electronic testing in distance learning system Moodle in linguomethodological professional training of prospective teachers of Ukrainian language are determined.

Key words: monitoring, distance learning technologies, testing, electronic testing, linguomethodological competence of prospective teachers of Ukrainian language.

Елена ИШУТИНА
г. Славянск

ЭЛЕКТРОННОЕ ТЕСТИРОВАНИЕ КАК СРЕДСТВО МОНИТОРИНГА ЛИНГВОМЕТОДИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СТУДЕНТОВ-ФИЛОЛОГОВ

В статье рассматривается роль, структура и специфика электронного тестирования в курсе «Методика преподавания украинского языка» как составляющей части мониторинга лингвометодической компетентности студентов филологических специальностей. Отдельное внимание уделяется видам тестовых заданий, которые применяются на каждом из этапов тестирования: вводном, поточном, рубежном и итоговом. Определяются основные преимущества применения электронного тестирования в системе дистанционного обучения Moodle в процессе профессиональной лингвометодической подготовки будущих учителей украинского языка.

Ключевые слова: мониторинг, технологии дистанционного обучения, тестирование, электронное тестирование, лингвометодическая компетентность будущего учителя украинского языка.

Стаття надійшла до редколегії 31.01.2016

УДК 378(477)(091)

Анжеліка КОРОЛЬ
м. Кривий Ріг
Angel4@ua.fm

ВИЩА ОСВІТА УКРАЇНИ: ЕТАПИ РОЗВИТКУ

В історії розвитку вищої освіти України існує кілька умовних етапів. Перший – це заснування Греко-слов'янської Академії у м. Острог. Другий – створення Києво-Могилянської академії. Третій етап – виникнення університетів на українській території, що перебувала у складі Російської та Австро-Угорської імперій. Четвертий етап – створення наприкінці 19 століття технічних, медичних, педагогічних та інших спеціалізованих вищих навчальних закладів. Наступний етап – 1917–1941 рр. У цей період реформувалися старі та створювалися нові вищі заклади освіти. Шостий етап – розвиток вищої освіти у післявоєнний період і до проголошення незалежності України. Сьомий етап – сучасне становлення вищої освіти, приєднання Україні до Болонського процесу, інтеграція української системи вищої освіти у загальноєвропейську.

Ключові слова: освіта, тенденції, проблеми, розвиток, історичні реалії.

Україна успадкувала від СРСР потужну розгалужену освітню систему з передовою на той час інфраструктурою. Але на даний момент вона потребує модернізації, оскільки за якісними та кількісними показниками не завжди відповідає рівню освіти країн Європи та світу, має застарілий зміст, форми і методи навчання, інші перешкоди і проблеми. Для того, щоб сучасна вища українська освіта бу-

ла конкурентоспроможною, досягла світового рівня, необхідно усунути ці перешкоди і проблеми, а також провести всебічний аналіз минулого, досконало знати досвід історичного розвитку вищої освіти в Україні. Тільки знання попередніх систем освіти, їх негативних і позитивних сторін дозволить бути сучасної українській системі вищої освіти найбільш доцільною і досконалою.

Проблеми розвитку вищої освіти в Україні розглядали багато дослідників, зокрема В. Андрущенко, І. Бех, Л. Ващенко, С. Гончаренко, І. Зязюн, В. Кремень, В. Мадзігон, І. Передерій, С. Сірополко, В. Шинкарук, М. Ярмаченко та ін. Вчені досліджували ключові питання розвитку системи освіти в Україні, але багато проблем залишаються ще невирішеними, зокрема етапи розвитку вищої освіти.

Метою дослідження є з'ясування основних етапів розвитку вищої освіти в Україні з моменту її виникнення до теперішнього часу; проблеми, які виникали у той чи інший етап розвитку вищої освіти України.

Становлення вищої освіти в Україні починається у 1576 році, коли у м. Острозі на Волині місцевий меценат Костянтин Острозький заснував Греко-слов'янську Академію. У даному навчальному закладі викладався курс «семи вільних мистецтв»: граматики, риторики, діалектики, арифметики, геометрії, астрономії, музика. У 1624 році Острозька Академія припинила своє існування.

Наступний етап становлення вищої освіти в Україні пов'язаний з утворенням у 1632 році Києво-Могилянської колегії. Це був вищий навчальний заклад, який за усіма параметрами відповідав вимогам європейської вищої школи. У 1701 році колегія одержала титул і права академії і стала називатися Київською академією. Навчання в академії тривало 12 років і носило переважно загальноосвітній характер. Студенти отримували знання з історії, географії, астрономії, архітектурі, граматиці, філософії, богослов'я, різних мов: слов'янської, української літературної, грецької, латинської, польської, опановували поетичне і риторичне мистецтво, вивчали класичну грецьку і римську літературу. З часом у академії були введені і інші предмети [8].

У ті часи академія була впливовим освітнім, науковим та культурним осередком в Україні і Європі, а також елітним вищим навчальним закладом, що дозволило у першій половині XVIII ст. пережити значне піднесення і заснувати в Чернігові (1700 р.), Харкові (1721 р.), Переяславі (1738 р.) та інших містах колегіями за зразком Києво-Могилянської колегії. Майже двісті років академія готувала для Росії й України наукових, педагогічних і

церковних фахівців. У 1817 року академія припинила своє існування. Замість неї було створено Київську духовну семінарію, перейменовану у 1819 році в духовну академію, яка припинила своє існування в 1918 році [1; 8].

На західній Україні значну роль у розвитку вищої освіти відіграв Львівський університет, заснований у 1661 році. 20 січня 1661 року польський король Ян Казимир підписав диплом, який надавав університету статус академії і титул університета з правом викладання всіх сучасних університетських дисциплін і присвоєння вчених ступенів.

В університеті діяло два відділи: філософський і теологічний. Відділ філософії був підготовчим. Студенти цього відділу протягом двох-трьох років освоювали, головним чином, філософську систему Аристотеля. У невеликому обсязі вивчалися історія, географія, грецька мова. Після цього 4 року слідувала богословська підготовка. Після навчання студенти одержували наукові ступені: ліценціата, бакалавра, магістра, доктора наук. Пізніше в університеті була відкрита кафедра математики, створений фізико-математичний кабінет, астрономічна обсерваторія, вводилося вивчення польської, французької, німецької мов. В 1787–1808 роках при університеті функціонував Руський інститут, у якому навчальні предмети богослов'я та філософії викладалися українською мовою. Інститут мав за мету підготовку освічених священників з числа молодих людей, які не володіли латиною [3, 10–11].

На початку ХХ ст. у західній Україні діяло 4 вищі навчальні заклади: Львівський університет, Львівський політехнічний інститут (1844 р.), Ветеринарна академія в Дублянках (1855 р.), Чернівецький університет (1875). Проте контингент студентів у цих навчальних закладах здебільшого формувався не з українців, а з поляків, румунів, австрійців тощо [3, 11].

Наступний етап розвитку вищої освіти в Україні – виникнення університетів на українській території, що перебувала у складі двох імперій – Російської та Австро-Угорській. Ці університети були суто світськими вищими навчальними закладами й забезпечували фахову освіту. Першими університетами були

Харківський (1805 р.), Київський (1834 р.), Одеський (1865 р.). Організація навчального процесу в них була майже такою, як і в західноєвропейських університетах, однак, на відміну від останніх, в цих університетах не було богословських факультетів. Вони готували чиновників, юристів, працівників освіти [3, 10–12].

Харківський університет (1805 р., засновник В. Каразін – відомий вчений, винахідник, освітній діяч) мав у складі 4 факультети: фізико-математичний, історико-філологічний, медичний і юридичний, 8 наукових товариств, астрономічну обсерваторію. Київський університет (1834 р.) спочатку мав тільки філософський факультет, де було два відділення – історичне та фізико-математичне. У 1835 році було відкрито юридичний факультет, а в 1841 – медичний факультет. Одеський університет (цю назву отримав у 1933 році, а до тих пір мав назву Новоросійський університет, який було засновано у 1865 році на базі Рішельєвського ліцею) з початку своєї діяльності мав історико-філологічний, фізико-математичний, юридичний і медичний факультети [8].

Наступний етап – створення в Україні технічних, медичних, педагогічних та інших спеціалізованих вищих навчальних закладів. У 1850–1880 роках відкриваються інститути: Київський політехнічний, Південноросійський (Харківський), Ніжинський історико-філологічний, Глухівський учительський та ін. У 1899 році у Катеринославі відкрито Вище гірниче училище, яке започаткувало вищу освіту в Придніпров'ї [3, 18].

Усього в Україні на початок 1917 року діяло 29 вищих навчальних закладів (з інших джерел – 19 або 27). При цьому такі заклади були лише в чотирьох великих містах: Катеринославі, Києві, Одесі, Харкові [5, 64].

Наступний етап розвитку вищої освіти в Україні почався після 1917 року. У період 1917–1920 років українська Центральна Рада розпочала реформування вищої освіти з відкриття українських кафедр у ВНЗ на всій території України. Далі Центральна Рада зайнялася створенням нових навчальних закладів, вищих академічних установ, українізацією освіти. Перетворення, як правило, ґрунтува-

лося на європейських зразках, але включало до себе досить багато елементів вищої освіти російської імперії. У цьому періоді професор А. Алексюк виділяє три своєрідних етапи становлення вищої освіти: українська вища школа доби Центральної Ради; розвиток освіти за часів Гетьманату; доба Директорії [4, 84].

У 1918 році університети Київський (Св. Володимира), Харківський і Новоросійський (Одеський) стали державними університетами. У цьому ж році відкрився університет у Катеринославі (Дніпропетровськ), Таврійський (у Сімферополі). Велася підготовча робота з відкриття університетів у Полтаві, Чернігові і Ніжині. Відкрилися і почали діяти Київський український народний університет, Педагогічна академія у Києві, Український університет у Кам'янець-Подільському. Для того, щоб залучити молодь до навчання у ВНЗ, у ряди міст, зокрема у Києві, Харкові, Катеринославі були створені підготовчі курси та робітничі факультети (робітфаки). На них покладалося завдання підготувати молодь до сприйняття інститутських курсів [2].

Відсутність або мала численність кваліфікованих робітників з вищою технічною освітою привело до того, що влада постановила створити ВНЗ, які б інтегрували у себе науку і виробництво. Так з'явилися інститути електриків-виробників (ИИЄП). На початок 20-х років в Україні з'явилися і інші вищі навчальні заклади нового типу – інститути народної освіти (ІНО), які готували фахівців з професійної освіти та виховання. Вони відкрилися у Києві, Харкові, Одесі, Полтаві, Миколаєві, Херсоні, та інших містах. Також була відкрита Академія теоретичних знань, яка включала в себе інститут громадських наук та інститут фізико-математичних наук. Також був відкритий інститут професійної освіти і фізико-хімічно-математичний інститут. [6, 79]. До вищих навчальних закладів у 1920-ті роки належали інститути різних профілів: індустріально-технічні, сільськогосподарські, соціально-економічні, педагогічні, медичні, художні.

З різних причин (відсутність коштів, воєнно-комуністичний стиль управління вищою освітою, вважаючи ВНЗ «розсадником буржуазної ідеології» та ін.) Народний Комісаріат України у 20-му році ліквідував універ-

ситеті у Києві, Харкові, Катеринославі та Сімферополі. На базі цих університетів були організовані різні інститути та тимчасові вищі педагогічні курси. Однак тимчасові педагогічні курси виявилися нежиттєздатними, відірваними від життя і не викликали підтримки ні у викладачів, ні у студентів. Тим не менш, організація різних експериментальних курсів, інститутів та інших форм вищої освіти продовжувалося до 1933 року [1].

Великою подією у розвитку системи вищої освіти стало відтворення університетів в Україні у 1932 році. Це стосувалося університетів у Києві, Харкові, Одесі і чотирьох у Дніпропетровську [2]. За період з 1917 року по 1920 в Україні було створено 35 вищих навчальних закладів. Вони ґрунтувалися на європейських зразках та кращих зразках російської вищої освіти. Однією з найбільш визначних подій того часу було створення у листопаді 1918 року Української Академії наук, затвердження її статуту, штату й виділення коштів на її утримання [8, 48].

Радянська влада зробила досить багато для становлення і розвитку освіти й науки Україні. Середня і вища освіта стала масовою й доступною для усіх дітей в Україні. Значно виросла кількість вищих навчальних закладів у країні. Так, якщо до 1917 році їх було 29, то у 1938 році їх було вже 129. Якщо раніше центрами вищої освіти були тільки Катеринослав, Київ, Одеса, Харків, то у 1930 році такими центрами стали 28 міст республіки [3, 12].

Війна 1941 року та німецька окупація на декілька років зупинили розвиток вищої освіти в Україні. Усі ВНЗ були евакуйовані у східні райони СРСР і тільки в кінці 1943 року почали повертатися в рідні міста. Почався наступний етап розвитку вищої освіти в Україні.

У післявоєнний період Україна потребувала багато фахівців з вищою освітою задля встановлення зруйнованого народного господарства. Однак брак коштів, фінансування привело до того, що у 1946 році була прийнята постанова про розвиток заочної освіти для молоді, яка бажала здобути спеціальність без відриву від виробництва. Завдяки цій постанові у 76 вузах республіки почали діяти заочні відділення. Слід сказати, що якість заочної

форми навчання істотно поступалася стаціонарній формі, але в ті роки головним було ліквідувати дефіцит кадрів з вищою освітою.

Брак коштів, фінансування були причиною того, що перед ВНЗ стала істотна потреба до укрупнення спеціальностей, розширенню профілю фахівців. Все це спричинило скорочення ВНЗ в Україні: з 1950 до 1960 рр. кількість вузів зменшилася до 135 (по даним інших джерел – до 160). Але за цей же час збільшилася кількість студентів майже удвічі: з 201,5 тис. до 417,7 тис. Більшість вузів були наближені до виробництва. У той же час відкривалися нові навчальні заклади [1].

В другій половині 80-х років ХХ ст. на території України було розташовано 148 вищих навчальних закладів, де навчалося близько 900 тис. студентів. Населення України все більш цінувало вищу освіту і ця тенденція продовжувалася, про що говорять такі цифри: з 1979 року до 1989 року кількість осіб з вищою освітою зростає з 2,766 млн осіб до 4,194 млн осіб [9].

Наступний етап розвитку вищої освіти в Україні почався після проголошення її незалежності. У цей період в країні відроджуються і впроваджуються кращі надбання та досвід систем Радянської вищої освіти та країн Європи. За останні роки в Україні було прийнято низку документів, спрямованих на подальший розвиток системи вищої освіти. Це Державна національна програма «Освіта. Україна ХХІ століття» (1992 р.), Закон України «Про освіту» (1993 р.), Закон України «Про вищу школу» (2002 р.), новий Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.) та ін.

Дуже важливим було приєднання України у 2005 році до Болонського процесу, що призвело до інтеграції української системи вищої освіти у загальноєвропейську. Повністю цей процес повинен був завершитися до 2010 року. Однак цього у повній мірі не сталося: досі не завершений перехід двоциклического навчання; досі в Україні існують три ступені – бакалавра, спеціаліста і магістра; на низькому рівні мобільність студентів і викладачів; на недостатньому рівні знаходиться автономія вузів; відбулося зменшення кількості аудиторних годин і збільшення їх кількості на самостійне опрацювання матеріалу

(що часто перетворюється на імітацію самостійної роботи, неминуче впливає на якість знань студентів і поступового зниження конкурентоспроможності вітчизняної освіти) [7, 55–58].

Таким чином, виявлені в результаті аналізу етапів розвитку вищої освіти в Україні у минулому надають уявлення про хід освітніх процесів у майбутньому, дозволяють спроектувати діяльність вищих навчальних закладів таким чином, щоб вони були конкурентоспроможними як на рівні Європи, так і на світовому рівні. Знання особливостей розвитку системи вищої освіти України, її значної потужності й наукового потенціалу зможуть забезпечити подальший і досить швидкий інноваційний розвиток цієї сфери.

Список використаних джерел

1. Історія вищої освіти в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua-referat.com/>
2. Історія вищої освіти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bukvar.su/istorija/>

Angelika KOROL

Krivoy Rog

THE HIGHER EDUCATION IN UKRAINE: THE STAGES OF DEVELOPMENT

The historical development of Ukrainian higher education can make some symbolic stages. The first stage is considered to be the foundation of Greek-Slavic Academy in the town of Ostrog. The second stage is Kyiv- Mohyla Academy. The third stage is the beginnings of universities on the Ukrainian territory forming a part of the Russian and Austrian-Hungarian empires. The fourth stage is the beginnings of some technical, medical, pedagogical and other types of higher educational schools for particular purposes at the end of the 19th century. The next stage began after 1917 and lasted till 1941. During this period old higher educational institutions were reformed and higher education schools of new type were founded. The sixth stage is the development of higher education in the post-war period right until the proclamation of the independence of Ukraine. The seventh stage is modern higher education forming, joining the Bologna process, integrating into all-European system of higher education.

Key words: education, tendencies, problems, development, historical realities.

Анжеліка КОРОЛЬ

г. Кривой Рог

ВЫСШЕЕ ОБРАЗОВАНИЕ УКРАИНЫ: ЭТАПЫ РАЗВИТИЯ

В истории развития высшего образования Украины существует несколько условных этапов. Первый – это основание Греко-славянской Академии в г. Остроге. Второй – создание Киево-Могилянской академии. Третий этап – возникновение университетов на украинской территории, которая входила в состав Российской и Австро-Венгерской империй. Четвертый этап – создание в конце 19 столетия технических, медицинских, педагогических и других специализированных высших учебных заведений. Следующий этап – 1917- 1941 гг. В этот период реформировались старые и создавались новые высшие учебные заведения. Шестой этап – развитие высшего образования в послевоенный период и до провозглашения независимости Украины. Седьмой этап – становление современного высшего образования, присоединение Украины к Болонскому процессу, интеграция украинской системы высшего образования в общеевропейскую систему.

Ключевые слова: образование, тенденции, проблемы, развитие, исторические реалии.

- page,2,166491-Istoriea-vysshego-obrazovaiea-v-Ukraine.html.
3. Кривчик Г. Г. Вища школа і Болонський процес: Конспект лекцій / Г. Г. Кривчик. – Дніпропетровськ: ПДАБА, ДРІДУ, 2008. – 34 с.
4. Лузан П. Г. Історія педагогіки та освіти: навчальний посібник / П. Г. Лузан, О. В. Васюк. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: ДАКККІМ, 2010. – 296 с.
5. Передерій І. Г. Розбудова національної системи освіти в Україні за доби Центральної Ради: історичний аспект / І. Г. Передерій. – Полтава: Вид-во ПолтНТУ, 2009. – 160 с.
6. Розовик Д. І. Культурне будівництво в Україні у 1917 – 1920 роках / Д. І. Розовик. – К.: Аквилон-Плюс, 2011. – 544 с.
7. Сандугей В. В. Освіта як фактор конкурентоспроможності вітчизняної робочої сили з позиції глобалізаційної перспективи / В. В. Сандугей // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 18. Економіка і право: зб. наук. праць. – Вип. 25. – К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2014. – С. 55–63.
8. Туркот Т. І. Зародження і розвиток вищої школи в Україні [Електронний ресурс] / Т. І. Туркот // Педагогіка вищої школи. – Режим доступу: <http://wesudents.com.ua/glavy/50446-zarodjennea-rozvitok-vischo-shkoli-v-ukran.html>
9. Україна у 1945–1991 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://supermif.com/Ukraina_novitnja/26_istoria_ukraini.html

Стаття надійшла до редколегії 01.02.2016.